

● Handlingsplan for Rottebekæmpelse i Bornholms Regionskommune 2018 - 2021

Udgiver:	Bornholms Regionskommune Natur, Miljø og Fritid Skovløkken 4, Tejn 3770 Allinge
Udgivelsesår:	2018
Titel:	Handlingsplan for Rottebekæmpelse i Bornholms Regionskommune
Udarbejdet af:	Hanne-Jytte Vejdiriksen
Tryk:	Bornholms Regionskommune
Journalnummer:	09.13.01P15-0002

Indhold

Bornholms Regionskommune handlingsplan for forebyggelse og bekæmpelse af rotter 2018 - 2021.	2
.....	2
Lovgrundlag	2
Status for rottebekæmpelsen 2016-2018.....	4
Opfølgning på handlingsplan 2016-2018.....	6
Visioner for 2018-2021:	8
Mål	8
Indsatsområder:.....	9
Indsatsområder for byerne	10
Indsatsområder for åbent land.....	12
Information.....	14
Målrettet kloakbekæmpelse	15
Grænsen mellem offentlig og privat kloak	15
Rottespærre på kommunale og privat institutioner:.....	18
Privat bekæmpelse R1 – R2:.....	20
Tværfagligt samarbejde:	22
Tilsyn med erhvervsejendomme m. dyrehold, primærproducenter og opbevaring af planteproduktion:	24
Vagtordning:	25

Bornholms Regionskommune handlingsplan for forebyggelse og bekæmpelse af rotter 2018 - 2021.

Denne handleplan beskriver Bornholms Regionskommunes indsats i forbindelse med rottebekæmpelse.

Der har igennem de seneste år været en stigning i antallet af anmeldelse af rotter, på trods af kommunens tiltag for at regulere bestanden mest muligt.

Der er pr. 1. januar 2018 sket en række væsentlige ændringer i lovgivningen på området, der indebærer nye muligheder for privat bekæmpelse, nye krav til opsætning af rottespærrer, etablering af en kommunal vagtordning til håndtering af anmeldelser om rotter, m.v.

Handleplanen tager udgangspunkt i denne nye lovgivning og de rammer, denne sætter for bekæmpelse af rotter.

Visionen for denne handleplan er at der ikke er synlige rotter på Bornholm, hvor mennesker normalt færdes.

Denne vision er båret af et ønske om at rotter får den mindst mulige indvirkning på den enkeltes dagligdag og en sikring af folkesundheden.

Bekæmpelsen af rotter sker i et sammenspil mellem kommunen, sikringsfirmaer og den enkelte borger. Et tæt samarbejde og en god og konstruktiv dialog, er en forudsætning for en effektiv rottebekæmpelse. Handleplanen skal understøtte denne dialog og dette samarbejde og gerne resultere i, at der ikke er synlige rotter på Bornholm, hvor mennesker normalt færdes.

Lovgrundlag

Det fremgår af Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1723 af 17. december 2017 om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, at kommunerne skal udarbejde en handlingsplan for rottebekæmpelse. Handlingsplanen skal være offentligt tilgængelig og den skal revideres hvert tredje år.

Handlingsplanen skal indeholde overordnede mål for rottebekæmpelsen i kommunen:

- Tildelte ressourcer til rottebekæmpelsen.
- Målbare succeskriterier for rottebekæmpelsen.
- Beskrivelse af tiltagene til opnåelse af de beskrevne mål.
- Plan for den kommunale kloakrottebekæmpelse og samarbejde med forsyningen om kloakrottebekæmpelse indeholdende beskrivelse af omfang og metoder (fælder, spærre, gift mv.).
- Oplysning om, hvorvidt kommunen tillader privat bekæmpelse, herunder f.eks. om privat bekæmpelse er geografisk begrænset eller begrænset til bestemte bekæmpelsesmetoder.
- Plan for kommunens tilsyn med privat rottebekæmpelse, hvis kommunen tillader privat rottebekæmpelse.

Denne handlingsplan gælder for perioden oktober 2018 til oktober 2021 og den afløser den hidtidige handlingsplan for årene 2016-2018.

I handlingsplanen skal kommunalbestyrelsen, hvor det er relevant, beskrive særlige indsatsområder vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af rotter på følgende steder:

- Tilsynspligtige ejendomme, jf. rottebekæmpelsesbekendtgørelsens § 8, stk. 1.
- Andre ejendomme end tilsynspligtige ejendomme, jf. rottebekæmpelsesbekendtgørelsens § 9.
- Fødevarer virksomheder.
- Kloakker og stikledninger, herunder anvendelsen af kloakblokke og rottespærre.
- Havnearealer.
- Kommunale genbrugspladser.
- Deponeringsanlæg
- Vildtfodringspladser.

Status for rottebekæmpelsen 2016-2018

Derfor har Bornholms Regionskommune set lidt på de kommuner der bruges som nøgletals-sammenligning

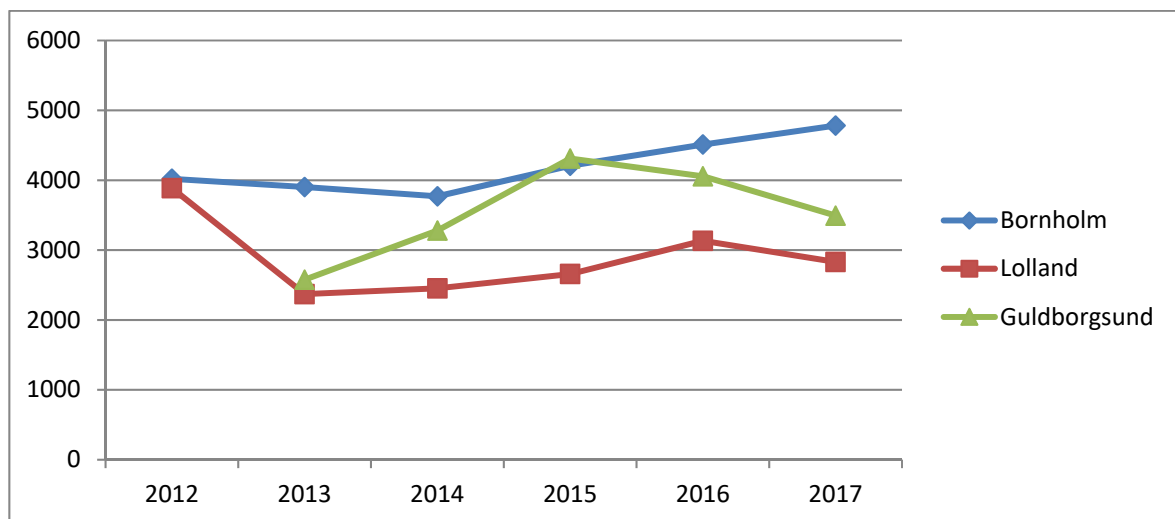
Skadedyrsbekæmpelsen i Bornholms Regionskommune er lige som de kommuner(Lolland og Guldborgsund), vi sammenlignes med, gebyrfinansieret.

Bornholms Regionskommune har ca. kr. 5.4 millioner til den kommunale rottebekæmpelse, det dækker alt inden for rottebekæmpelse, administration, hunde, uddannelse samt tilbagebetaling, da den kommunale rottekonto skal balancere over en 5 årig periode.

Lolland har afsat 1.4 millioner til en kontrakt med et sikringsfirma hvor der foretages en regulering med +/- 5% hvis antallet er mere/mindre end 3000 anmeldelser pr. år.

Guldborgsund har også indgået en kontrakt med et sikringsfirma, og de har afsat 1.9 millioner, hertil kommer der udgifter til administration samt udgifter til it, kørsel og uddannelse. De har i perioden 2013-2018 fået tilført penge fra deres Ejendomscenter til opsætning af rottespærre. Guldborgsund kommune arbejder på at hjemtage rottebekæmpelsen fra 2020 og har beregnet udgifterne til ca. 4.5 millioner.

Anmeldelser	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bornholm	4021	3.903	3.770	4.207	4.511	4.782
Lolland	3887	2370	2452	2658	3133	2830
Guldborgsund		2576	3279	4310	4056	3493

Ser man på rotteanmeldelserne, ligger Bornholm lidt højere end både Lolland og Guldborgsund og det kan fx skyldes, at der på Bornholm ikke er de samme naturlige fjender som fx ræve, mår eller natugler. Antallet af anmeldelser kan som nævnt ikke entydigt bruges som mål for rottebestandens størrelse. Når der anmeldes flere rotter kan det skyldes:

- At flere mennesker er opmærksomme på at anmelde rotterne, når de ser dem.(pga. information)

- At der er flere defekte kloakker, så flere rotter søger ud.
- At der er mere føde tilgængeligt for rotterne i omgivelserne.
- At rottebestanden faktisk er steget – måske som følge af nogle gode vækstbetingelser.

Opfølgning på handlingsplan 2016-2018

Rottespærre ved kommunale ejendomme

Bornholms Regionskommune har afsluttet projektet med montering af rottespærre i kloakbrønde ved kommunale ejendomme. Ansvar for vedligeholdelse og udbedring af skader har ligget hos Center for Ejendom og Drift, men efter de nye regler skal ligge under rottebekæmpelsen i Center for Natur, Miljø og Fritid. Center for Ejendom og drift har oplyst, at der på ingen af de kommunale institutioner er foretaget separering af spildevand og regnvandsledninger, derfor er der ikke rottespærre på regnvandsledningerne.

Kampagnebesøg

I perioden 2015 til 2018 har kommune skulle foretage kampagnebesøg på alle ejendomme i landzone samt landbrug i byzone efter rød(ejendommen med rotter), gul(ejendommen der ikke er rotte aktivitet, men holdes under opsyn), grøn(ejendommen uden rotter) mærkning.

Bekæmpelse af rotter på vildtfoderpladser

Rotter på foderpladser, er en stor udfordring for bekæmpelsen da rotterne her har god mulighed for at bo skjult og har fri adgang til det korn der er lagt ud til vildtet.

Bornholms Regionskommune har tidligere haft fokus på at bekæmpe rotter disse steder. Men de nye krav til brug af gift ved bekæmpelse af rotter bevirker imidlertid, at der langt de fleste steder ikke er de samme muligheder for at udføre denne form for bekæmpelse.

Kommunen har ikke et fuldt overblik over hvor og hvor mange foderpladser der er på Bornholm. Men i forbindelse med anmeldelser er der indtil blevet registreret 88 foderpladser i skyhost.

Udfordringen med bekæmpelse af rotter ved vildtfoderpladser er ganske store, da man fra Miljøstyrelsen har indført en 10. meter regel. Det vil sige at der ikke må bekæmpes med gift mere end 10 meter fra ejendommen. Vildtfoderpladserne ligger ofte i tilknytning til natur og landbrugsarealer, og dermed oftest længere væk end 10 m fra en ejendoms bygninger.

Udbedring af defekte kloakker:

Bornholms Regionskommune og Bornholms Energi og Forsyning mødes minimum 2 gange om året vedr. udbedring af defekte kloakker. Der er lavet aftaler om inden for, hvilke områder der skal iværksættes bekæmpelse og reparationer på kloaknettet.

Hovedkloakkerne:

Der er mange strækninger på den offentlige hovedkloak der er gamle og udslidt, hvilket eksempelvis har betydet brud på kloakken. Bornholms Energi og Forsyning foretager ca. 25-50 reparationer på stik og hovedledninger hvert år. Samtidig med, at der bliver renoveret og saneret 2-4 km hoved- og stikledning. Bornholms Regionskommune og Bornholms Energi og Forsyning(BEOF) arbejder sammen om at indtænke rottesikring, reparation og sanering af kloakkerne.

De private stikledninger:

De private stikledninger er nok et af de steder hvor der har været størst udfordringer, da der er mange fejl, mangler og skader på disse stikledninger. Dette faktum sammenholdt med at borgerne ikke ved hvad der skal gøres – har betydet at den kommunale rottefænger bruger rigtig meget tid på vejledning om sikring af private stikledninger og hvordan borgerne skal få lavet TV-inspektion, samt håndtering af selve kontakten til borgerens egen forsikring.

Information til borger og virksomheder:

I henhold til § 9 i bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, annoncerer Bornholms Regionskommune 2 gange årligt i dagblade samt på kommunens hjemmeside for, at give kommunens borgere og virksomheder fornøden orientering om at konstaterede forekomster af rotter skal anmeldes til kommunen.

Deltagelse i erfa grupper:

Målet for Bornholms Regionskommune i den seneste rottehandlingsplan var at deltage i erfagrupper med henblik på at sikre indblik i den viden og de erfaringer om rottebekæmpelse der findes. Bornholms Regionskommune har været med til at etablere det nationale erfanetværk i tæt samarbejde med Miljøstyrelsen.

Bornholms Regionskommune er via den Nationale erfagruppe gået sammen med 5 sjællandske kommuner for at se på giftfri bekæmpelse i åbent land.

Årsrapport:

I 2014/2015 indførte Naturstyrelsen databasen ”Rottehullet”, der er sat op til at trække afsluttede anmeldelse i de kommunale databaser. Det betyder at kommunen fremover har færre oplysninger der skal indberettes fx økonomi, antal rottespærre samt både kommunens og sikringsfirmaernes giftforbrug.

Visioner for 2018-2021:

Mål

Rottebekæmpelsen i Bornholms Regionskommunes vil gennem information, viden, vejledning, forebyggelse og bekæmpelse arbejde for at der ikke er synlige rotter hvor mennesker færdes.

For at kunne nå målene for hele Bornholm, har kommunen delt målene op i henholdsvis mål for byer og mål for åbent land.

For at nå målet i byerne vil kommunen sørge for:

1. At kloakkerne er i god stand, så rotterne ikke forlader kloakkerne og søger op på overfladen.
2. At der ikke skabes tilhold for rotter uden for kloakkerne.
3. At rottebestanden i kloakkerne reduceres med de mest effektive bekæmpelsesmetoder.
4. At få alle offentlige og private kloakledninger kortlagt i GIS
5. At alle flexboliger får opsat en rottespærre.

For at nå målene i åbent land vil kommunen sørge for:

1. At sikre en hurtig indsats
2. Sørge for at der sikres og renholdes omkring ejendommene (begrænsning af rotters levedmulighed)
3. At få kortlagt alle foderpladser i GIS
4. At alle tomme boliger/ flexboliger lever op til sikring og renholdelse af ejendomme.

Indsatsområder:

For at arbejde i retning af de langsigtede målsætninger i denne handlingsplan for 2018-2021 udpeges en række indsatsområder, hvorunder der er defineret konkrete målbare mål. I nedenstående skema er det vist, hvilke langsigtede målsætninger hver enkelt af indsatsområderne arbejder i retning af.

Mål Indsatsområde	Kloakkerne er i god stand, så rotter ikke forlader kloakken og søger op på overfladen	Der ikke skabes tilhold for rotter uden for kloakkerne.	Rottebestanden i kloakkerne reduceret med de mest effektive bekæmpelses metoder	Alle offentlige og private kloakledninger er kortlagt i GIS.	Hvor det er teknisk muligt skal alle flexboliger, private skoler, institutioner osv. have opsat en rottespærre,.	En hurtig indsats	Begrænsning af rotters levedmuligheder, ved at der sikres og renholdes omkring ejendommene	Kortlægning af alle vildtfoderpladser.	Tomme boliger/flexboligerne lever op til sikring og renholdelse af ejendomme.
Information	X	X							X
Målrettet kloakbekæmpelse	X	X		X					
Rottespærre	X				X				
Privat bekæmpelse R1-R2						X			
Tværfagligt samarbejde	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Tilsynspligtige ejendomme jf. §8 - §9						X	X		
Vagtordning						X			

Indsatsområder for byerne:

I bymæssig bebyggelse er den hyppigste årsag til mødet med rotter utætte kloakker.

Bornholms Regionskommune, vil derfor levere en effektiv rottebekæmpelse, der gerne skulle resulterer i ingen synlige rotter i gadebilledet.

Den effektive bekæmpelse består både af, selve bekæmpelsen, fejlfinding, rådgivning men også information om forebyggelse og sikring af ejendom.

Målet med ovenstående er at få ejerne til at forstå vigtigheden i at sikring og renholdelse af deres ejendomme, således at rotterne ikke kan komme ud af kloakledningerne.

For at kunne yde den viden er det vigtigt, at kommunen får skabt et godt tværfagligt samarbejde med Bornholms Energi og Forsyning, de lokale kloakmestre, forsikringer og andre kommunale myndigheder der har kontakt til borgerne. Så der bliver arbejdet på fælles indsat om ingen synlige rotter i gadebilledet.

Forebyggelse:

- Information (generelt om sikring, renholdelse)
- Samarbejde med Bornholms Energi og Forsyning om:
 - a. Kortlægning i GIS
 - b. Sikring af ledninger under udbedring og renovering.
 - c. Fælles kortgrundlag
- Samarbejde med de lokale kloakmestre om:
 - a. Fælles forståelse for udbedring og tilbagemelding vedr. afløbsinstallationer.
 - b. Fælles forståelse om deling af kortmateriale.
- Samarbejde med forsikringsselskaber om:
 - a. Fælles forståelse vedr. undersøgelse og udbedring af afløbsinstallationer.
- Tværfagligt samarbejde med de kommunale myndigheder
 - a. Byggesagsbehandlere for, at udarbejde et fyldestgørende kortmateriale.
 - b. Hjemmeplejen for at sikre udsatte bøger.
 - c. Psykiatri og Handicap for at sikre udsatte bøger.
 - d. Hjælpemiddelcentralen for at sikre udsatte bøger.
 - e. Kondemneringsudvalg for at sikre udsatte bøger.
 - f. Ejendomsmæglere for at sikre information vedr. flexboliger
- Rottespærre på private og kommunale institutioner
- Flexboliger og sommerhuse.

	Indsatsområder for byerne
Mål, der arbejdes mod	• At der ikke er synlige rotter hvor mennesker færdes
Resultat	• At kloakkerne er i god stand, så rotterne ikke forlader kloakkerne og søger op på overfladen. • At der ikke skabes tilhold for rotter uden for kloakkerne. • At rottebestanden i kloakkerne reduceres med de mest effektive bekæmpelsesmetoder. • At få alle offentlige og private kloakledninger kortlagt i GIS • At alle flexboliger får opsat en rottespærre.
Hovedaktiviteter	• Bekæmpelse hos den enkelte grundejer. • Fejlfinding på den enkelte grundejers stikledning og på BEOF hovedledninger. • Kondemnering • Har fået udbredt information om grundejers pligter • At vi over en 3 årig periode har fået opbygget et tæt tværfagligt samarbejde
Indikator	• Årsrapport • Indberetning

Indsatsområder for åbent land:

På landet er det overfladerotter der er det største problem, derfor vil Bornholms Regionskommune, levere en effektiv rottebekæmpelse som består af selve bekæmpelsen, fejlfinding, rådgivning men også information om forebyggelse og sikring af ejendom.

Målet med ovenstående er at få ejerne til at forstå vigtigheden i at sikring og renholdelse af deres ejendomme, således at rotterne ikke trækker ind i beboelser og bygninger.

For at kunne yde den viden er det vigtigt, at kommunen får skabt et godt tværfagligt samarbejde med Bornholms Landbrug, jægerne, de lokale kloakmestre, forsikringer samt andre kommunale myndigheder der har kontakt til borgerne. Så der bliver arbejdet på fælles indsat om ingen synlige rotter.

Forebyggelse:

- Samarbejde med grundejer i åbent land vedr. bekæmpelse, fejlfinding og information.
- Samarbejde med Bornholms Landbrug
 - Erfaringsudveksling (arbejdsgruppe m. landmænd)
 - Forsøgsmuligheder
 - Udveksling af kort på dræn.
- Samarbejde med jæger
 - Vildtfordring og hvordan der sikres i åbent land.
 - Kortmateriale vedr. vildtfordringspladser
- Samarbejde med de lokale kloakmestre om
 - Fælles forståelse for udbedring og tilbagemelding vedr. afløbsinstallationer.
 - Fælles forståelse om deling af kortmateriale
- Samarbejde med forsikringsselskaber om
 - Fælles forståelse vedr. undersøgelse og udbedring af afløbsinstallationer.
- Tværfagligt samarbejde med de kommunale myndigheder
 - Byggesagsbehandlere for, at udarbejde et fyldestgørende kortmateriale.
 - Hjemmeplejen for at sikre udsatte bøger.
 - Psykiatri og Handicap for at sikre udsatte bøger.
 - Hjælpemiddelcentralen for at sikre udsatte bøger.
 - Kondemneringsudvalg for at sikre udsatte bøger.
 - Ejendomsmæglere for at sikre information vedr. flexboliger

	Informationsområde for åbent land
Mål, der arbejdes mod	• At der ikke er synlige rotter hvor mennesker færdes
Resultat	• At sikre en hurtig indsats • Sørge for at der sikres og renholdes omkring ejendommene(begrænsning af rotters levemulighed) • At få kortlagt alle foderpladser i GIS • At alle tomme boliger/ flexboliger lever op til sikring og renholdelse af ejendomme.
Hovedaktiviteter	• Samarbejde med grundejer i åbent land vedr. bekæmpelse og sikring. • Samarbejde med Bornholms Landbrug (Rovfuglepæle, kratrydning, forsøg m. rabat klipning, majsmarker osv.) • Kondemnering • At vi over en 3 årig periode har fået opbygget et tæt tværfagligt samarbejde
Indikator	• Årsrapport • Indberetning

Information:

Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid vil i den næste 3. årig periode arbejde med et årshjul for en bred informationsindsats om borgeren og virksomheders pligt til at sikre og renholde deres ejendom; fx ved opmærksomhed på kloaksystemets tilstand samt at sørge for, at der ikke skabes tilhold for rotter pga. adgang til madvarer eller madaffald (fx kompost, nedfaldsfrugt og fuglefoder)

Information og vejledning skal udarbejdes og formidles således at borgerne får en bred viden om hvordan de sikre og renholde deres ejendom, det gælder for både bygninger, kloakledninger, haver samt mark og skove.

Det er vigtigt, at budskabet udbredes så forståeligt og så bredt som muligt.

De kommunale rottefængere, skal ved bekæmpelse af rotter, give en god, let og forståelig vejledning samt information til borgerne/ virksomhederne for at bidrage til positive løsninger af rotteproblemer.

Ubeboede huse og grunde betyder, at kloakkerne er tørre og dermed indbyder rotter til ophold. Der vil være større risiko for, at de gnaver sig ud af kloakken disse steder, fordi stikledningerne er tørre. Samtidig betyder den manglende aktivitet i bygningerne, at toiletter og vandlåse står tørre og dermed bliver mulige at forcere for rotterne. Problemet kan forebygges ved information til grundejere, der så kan sikre deres kloakinstallationer.

	Information til borgere og virksomheder
Mål, der arbejdes mod	● At der ikke er synlige rotter hvor mennesker færdes
Forventet resultat	● At kloakkerne er i god stand, så rotter ikke forlader kloakken og søger op til overfladen. ● At der ikke skabes tilhold for rotter uden for kloakkerne. ● At der ved information og vejledning er kommet en viden og praksis der gør at rotte ikke er synlige hvor mennesker færdes. ● At flex- /u beboede boliger bliver sikret
Hovedaktiviteter	● Bornholms Regionskommunes animationsfilm bliver vist på kommunens hjemmeside, facebookside og det lokale tv. ● Fire gange om året vil der via pressemeddelelse være fokus på forebyggelse af rotter ● Der udarbejdes informationsmateriale der er stilet til ejer af flexboliger og sommerhuse. ● Der udarbejdes informationsmateriale til Bornholms Regionskommunes samarbejdsparter. ● Den kommunale rottebekæmpelse skal hele tiden være opdateret med den nyeste viden. ● Der arbejdes hen imod deltagelse i Folkemødet med informationsmateriale. ● Udarbejdelse af tilfredshedsundersøgelse.
Indikator	● Årsrapport ● tilfredshedsundersøgelse

Måltrettet kloakbekæmpelse

Udbedring af defekte kloakker:

Da rotterne fra tid til anden vil trække op til jord overfladen i søgen efter tørre rede muligheder, føde eller etablering af nye familiestrukturer vil Bornholms Regionskommune i den kommende 3 årig periode arbejde med en måltrettet bekæmpelse af rotter i både offentlige og det private ledningsnet. Rotternes adgangen til jordoverfladen sker gennem:

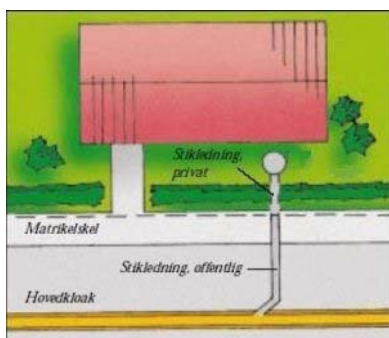
- Defekte kloakker (private stikledninger / offentligt ledningsnet)
- U afproppet døde kloakstik,
- Fejl og uforsigtighed i forbindelse med byggeopgaver.

Da kloakrottebekæmpelse ikke er en varig løsning, men et nyttigt redskab forud for udbedring af kloakbrud og sikring af det private og offentlige ledningsnet. Skal det først afgøres om det er på offentlig eller privat ledningsnet, ligger der konkrete aftaler eller tinglysninger der kan afgøre ejerskabet. private.

Grænsen mellem offentlig og privat kloak

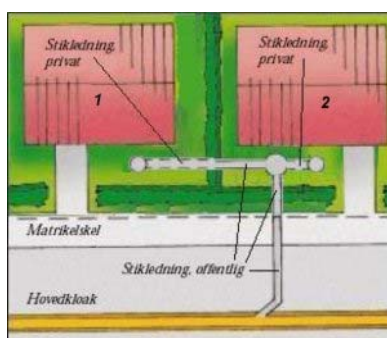
Inden for et offentligt kloakeret opland er det den matrikulære grundgrænsen, der er snitflade mellem den offentlige stikledning og det private spildevandsanlæg. Der er dog også situationer hvor kloakanlæg uden for skel er private. Dette gælder f.eks. ved ejendomme der ligger i skel, og der derfor ikke er plads til alle anlæg inde på grunden. Det kan f.eks være en tagnedløbsbrønd, en rensebrønd eller et grenrør og ledninger. Her vises i det følgende en række eksempler på fastlæggelse af grænsen mellem privat og offentlig kloak.

Standardsituation

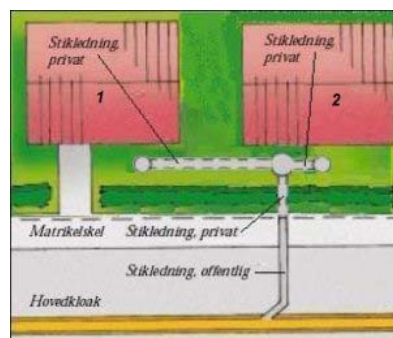
Snitflade er ved matrikelskel

Stikledningen forsyner 2 ejendomme på hver sin matrikel

Snitflade mellem offentlig og privat kloak ved ejendom 1 er ved matrikelskel mellem ejendom 1 og 2. Snitflade mellem offentlig og privat kloak ved ejendom 2 er ved brønd, hvor spildevand fra ejendom 1 tilledes.

Stikledningen forsyner 2 ejendomme på den samme matrikel

Snitflade mellem offentlig og privat kloak er ved matrikelskel, da der kun er tale om en matrikel selvom der er flere ejendomme på.

Offentligt ledningsnet:

Det offentlige ledningsnet – hovedkloakkerne – har en gennemsnitsalder på ca. 75-100 år. Ifølge forsyningens spildevandsplan har det medført, at væsentlige fejl og mangler på ledningsnettet er udbedret, der bliver foretaget ca. 25-50 reparationer på stik og hoveledninger hvert år. Og der bliver renoveret og saneret 2-4 km hoved- og stikledning/pr. år.

Ved større renoveringsarbejde i offentlige ledningsnet kan der fx opstå gener, når rotterne presses ud i det private ledningsnet. Disse gener skal forebygges ved forudgående bekæmpelse af rotter i kloakken.

Hvis der er mange anmeldelser koncentreret i et område, hvor kilden ikke umiddelbart kan forklares eller der er uforholdsmæssigt mange anmeldelser af rotter indendørs, kan dette indikere, at der er defekter på kloaksystemet.

Bornholms Regionskommune(BRK) vil i samarbejde med Bornholms Energi og Forsyning(BEOF) foretage:

- Bekæmpelse i offentlige kloakledninger med elektroniske fælder, i ganske få tilfælde kan det være nødvendigt at anvende antikoagulerende midler(rottegift).
- Systematisk kloakrottebekæmpelse forud for større ledningsrenoveringer i den offentlige del af ledningsnettet.(BEOF informerer borger i berørt område inden planlagte strømpeforinger af kloakledninger.)
- Der udarbejdes en procedure hvordan det sikres at ledninger under renovering ikke står åbne.
- Åbne ledninger forsynes med riste eller kontraklap, så rotter
- Der udarbejdes en digital løsning vedr. spildevandsplan for hele Bornholm.
- Der udarbejdes en renoveringsplan for de offentlige kloakledninger
- Der opsættes rottespærre på kommunale og privat skoler, institutioner, plejehjem og hospital hvor det er teknisk muligt og der er opnået tilladelse hertil

De private stikledninger:

Der forekommer mange fejl, mangler og skader på de private stikledninger. Der kan fx være brud som følge af ukorrekte tilslutninger, samlinger eller manglende afpropning af kloakrør, der ikke længere er i brug.

Fejl på kloakken kan ofte findes ved hjælp af et røgapparat. Ved komplicerede sager må ejeren lade en kloakmester anvende TV-inspektion for at finde fejlen. Hvis der er tvivl om, hvorvidt der er fejl på den offentlige del af kloakken eller på den private stikledning, undersøger Bornholms Energi og Forsyning (BEOF) bla. kloakkerne med TV-inspektion.

De private grundejere skal vedligeholde deres ejendom og sikre at deres afløbssystem er i orden:

- Grundejerne skal sikre at deres brønde og stikledninger er tætte.
- Grundejer skal mindst én gang om året løfte dækslet til den eller de samlebrønde, der findes inden for skel for at se om der er tegn på rotter.
- Grundejeren skal kontrollere tagnedløb med tilhørende brønde, da det skal slutte tæt.

	Målrettet kloakbekæmpelse
Mål, der arbejdes mod	● At der ikke er synlige rotter hvor mennesker færdes
Resultater	● Kloakkerne er i god stand, så rotter ikke kan forlade kloakken og søge op på overfladen ● Rottebestanden i kloakkerne reduceres med de mest effektive bekæmpelses metoder
Hovedaktiviteter	● Foretaget en bygningsgennemgang (jf. bilag 6. i bekendtgørelsen) ● Foretaget en røgprøve for at påvise skade. (Ved komplicerede sager må ejeren lade en kloakmester anvende TV-inspektion for at finde fejlen.) ● Begrænsning af angreb (opsætning af elektronisk fælde, ind til evt. skade er udbedret) ● Evt. håndhævelse om udbedring af skade/sikring af kloakledning. ● Hvis der findes kloakbrud, forvarsler m. 4 ugers frist ● Påbud meddeles med 4 ugers frist. ● Bornholms Forsyning udbedrer hurtigst muligt konstaterede rotteskader/brud på det offentlige ledningsnet.
Indikator	Årsrapport vedlægges: Liste over ejendomme, hvor kloak skulle udbedres Liste over forvarsler/ påbud. Liste over kloakbrud udbedret af Bornholms Forsyning.

Der arbejdes systematisk i et område ad gangen. Der sættes WiseTrap/ Good Natur i udvalgte brønde i et afgrænset område, der er særligt belastet af rotter.

WiseTrap / Good natur er en elektronisk rottefælde som består af en fældeenhed og en elektronisk styring, der nemt monteres af én person fra jordoverfladen. WiseTrap er placeret i rottens naturlige miljø. Den fungerer fuldautomatisk, er selvtømmende og medfører ikke fældeskyhed. Rotten aflives hurtigt og smertefrit.

Spuling og kamerainspektion kan foretages uhindret, selv om der sidder en WiseTrap i kloakledningen. Når området er fri for rotter, sender WiseTrap informationen pr. sms og/eller e-mail. Den alarmerer også i forbindelse med andre forhold – f.eks. ved for høj vandstand

BRK og Bornholms Forsyning har tilsammen 27 stk. WiseTrap fælder og 25 Good Natur

Wisetrapp

Good Natur

Rottespærre på kommunale og privat institutioner:

Rottebekendtgørelsen påbyder Bornholms Regionskommune at opsætte rottespærre, hvor det er teknisk muligt;

- På eksisterende og kommunalt ejede skoler, plejehjem og daginstitutioner (§13 stk. 1)
- I forbindelse med byggemodning på kommunalt ejede skoler, plejehjem og daginstitutioner og ved parcelhusområder (§13 stk. 2)
- Hvis der er opnået tilladelse fra grundejer på ledningsnet der føre ind til private, regionale og statslige skoler, plejehjem, daginstitutioner og hospitaler (§14. stk. 1)

Kommunale institutioner:

Bornholms Regionskommune, Center for Ejendom og Drift har opsat rottespærre på kommunale institutioner. I forlængelse heraf vil kommunen gennemgå institutionerne for at kortlægge, om institutionerne i øvrigt er sikret mod rotter. Det er vanskeligt at sikre bygninger fuldstændigt mod rotter. En gennemgang kan imidlertid være med til at identificere adgangsveje, som defekte sokkeludluftninger eller lignende, som let kan udbedres. Gennemgangen skal munde ud i en oversigt for hver institution, der beskriver tiltag, der kan gøres for at sikre institutionen yderligere mod rotter.

Privat institutioner:

Bornholms Regionskommune, skal udarbejde en list over til private, regionale og statslige skoler, plejehjem, daginstitutioner og hospitaler. Og på baggrund af de tilbagemeldinger der kommer fra institutionerne, skal det undersøges om der er mere end ét stik ind til ejendommen og om institutionerne ligger i områder hvor kloakeringen er separeret.

Inden der kan opsætte rottespærre skal Bornholms Regionskommune jf. § 16 undersøge kloaknettet opstrøms for rottespærren og sikre, at ledningerne er fri for rotter.

Denne undersøgelse kan være at opsætte indikatorblokke for at dokumentere om der er rotter i kloakledningen, eller brug af Weistrap (elektroniske fælder).
Er der rotter, skal de bekæmpes inden rottespærren kan opsættes.

Findes der fejl på kloakledningen skal Bornholms Regionskommune fremsende et påbud om udbedring af ledningen inden opsætning af rottespærre kan ske.

	Rottespærre på kommunale og private institutioner.
Mål, der arbejdes mod	• At rotters mulighed for at få adgang til kommunale institutioner forebygges bedst muligt. • At der ikke er synlige rotter hvor mennesker færdes • At kloakkerne er i god stand, så rotterne ikke forlader kloakkerne og søger op på overfladen.
Resultat	• At der inden for en 3 årig periode at undersøgt og opsat rottespærre på de institutioner hvor der er opnået tilladelse. • At alle kommunale, privat, regionale og statslige skoler, plejehjem, daginstitutioner og hospitaler er sikret for angreb fra kloakrotter.
Hovedaktiviteter	• Der udarbejdes et brev til de private, regionale og statslige institutioner, skoler, plejehjem og hospital om at de med deres samtykke kan få opsat en rottespærre hvis det er teknisk muligt. • Alle opsatte rottespærre på kommunale institutioner, skal hvert år efterses
Indikator	• I årsrapporten vil der være en list over eftersyn på opsatte rottespærre. • I årsrapporten vil der være en list på de private tilsagn.

Eksempler på rottespærre:

Privat bekæmpelse R1 – R2:

Privat bekæmpelse har med den nye bekendtgørelse lagt op til at den tidligere sikringsordning nu omfatter autoriserede personer med 2 forskellige uddannelser og forskellig erfaring.

Der er nu lagt op til, at kommunen via deres handlingsplan skal tage stilling til, om kommunen vil have privat til at forbygge og bekæmpe rotter på Bornholm, og/ eller om bekæmpelsen skal foregår under bestemte vilkår.

Privat bekæmpelse er bekæmpelse af rotter af autoriserede bekæmper R1 og R2, der skal foretage forebyggelse og bekæmpelse efter kommunens handlingsplan.

Privat bekæmpelse kan først påbegyndes på Bornholm efter, at den R1-R2 autoriserede person skriftligt har givet kommunalbestyrelsen besked om, at vedkommende varetager bekæmpelsen på den pågældende ejendom.

Privat bekæmpelse R1-R2 må KUN bruge de antikoagulerende bekæmpelsesmidler som Bornholms Regionskommune anvender, for at begrænse en evt. resistens på Bornholm.

Private bekæmper på Bornholm skal løbende registrere og indberette oplysninger via Miljøstyrelsens database Rottetullet <https://rottehullet.miljoeportal.dk/Data>

Private bekæmper skal løbende registrere og indberetter oplysninger jf. bilag 6 i bekendtgørelsen og senest én måned efter sagens afslutning indberette de registrerede oplysninger til Bornholms Regionskommune.

Private bekæmper i Bornholms Regionskommune skal, før en bekæmpelse påbegyndes sikre at:

- At ejendommens bygninger er sikret jf. Miljøstyrelsens vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter.
- At der er renholdt i og omkring erhvervsejendommenes bygninger jf. Miljøstyrelsens vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter

Sikringsordning

En R1-autoriseret person skal ved indgåelse af kontrakt om en sikringsordning foretage en bygningsgennemgang. Bygningsgennemgangen skal gentages minimum hvert 3. år.

En R1-autoriseret person skal efter anmodning fra den kommunale tilsynsmyndighed udlevere eller fremsende en kopi af bygningsgennemgangsrapporten til tilsynsmyndigheden.

R2- autorisation giver adgang til at foretage bekæmpelse af rotter på egen erhvervsejendom (omhandler ikke forpagtede ejendomme) ved brug af visse kemiske bekæmpelsesmidler godkendt hertil i henhold til bekæmpelsesmiddelsbekendtgørelsen.

	Privat bekæmpelse R1 – R2
Mål, der arbejdes mod.	• Ingen synlige rotter hvor mennesker færdes
Resultat	1. Færre anmeldelser i åbent land 2. Færre anmeldelser på baggrund af bedre forebyggelse/ sikring på erhvervsejendomme. (Tilsynspligtige ejendomme jf. § 8)
Hovedaktiviteter	• Autoriserede personer er med til at nedbringe antallet af rotteanmeldelser i Bornholms Regionskommune. • At forholdene for rotter i åbent land bliver begrænset
Indikator	• Årsrapport • Indberetning

Bornholms Regionskommune kan til enhver tid beslutte at overtage en privat bekæmpelse, hvis det vurderes at være hensigtsmæssigt for at sikre en effektiv bekæmpelse af rotter på det pågældende område/ den pågældende ejendom.

Bornholms Regionskommune skal minimum én gang om året føre tilsyn med de private bekæmpelser, for at se om de overholder kommunes retningslinjer om privat bekæmpelse og bekendtgørelsens regler.

Tværfagligt samarbejde:

Rotter omfatter alle borger, derfor har Bornholms Regionskommune et tværfagligt samarbejde på rigtig mange områder med henblik på at sikre at den viden og de erfaringer om rottebekæmpelse, der findes og skabes i kommunen opsamles og nyttiggøres hurtigst muligt

Fælles for hele Bornholm:

- Samarbejde med Bornholms Energi og Forsyning om:
 - a. Sikring af ledninger under udbedring og renovering.
- Samarbejde med de lokale kloakmestre om:
 - a. Fælles forståelse for udbedring og tilbagemelding vedr. afløbsinstallationer.
 - b. Fælles forståelse om deling af kortmateriale.
- Samarbejde med forsikringsselskaber om:
 - a. Fælles forståelse vedr. undersøgelse og udbedring af afløbsinstallationer.
- Tværfagligt samarbejde med de kommunale myndigheder
 - a. Byggesagsbehandlere for, at udarbejde et fyldestgørende kortmateriale.
 - b. Hjemmeplejen for at sikre udsatte bøger.
 - c. Psykiatri og Handicap for at sikre udsatte bøger.
 - d. Hjælpemiddelcentralen for at sikre udsatte bøger.
 - e. Kondemneringsudvalg for at sikre udsatte bøger.
 - f. Ejendomsmæglere for at sikre information vedr. flexboliger
- Kondemnering

Åbent land

- Samarbejde med grundejer i åbent land vedr. bekæmpelse, fejlfinding og information.
- Samarbejde med Bornholms Landbrug
 - Erfaringsudveksling (arbejdsgruppe m. landmænd)
 - Forsøgsmuligheder (Rovfuglepæle, kratrydning, forsøg, majsmarker osv.)
- Samarbejde med jæger
 - Vildtfordring og hvordan der sikres i åbent land.

Erfa grupper på Sjælland:

Bornholms Regionskommune, Natur, Miljø Fritid er med i

1. En ”national” erfagrupper hvor 10 kommuner fra Danmark i samarbejde med Miljøstyrelsen sidder og arbejder med udarbejdelse af nye bekendtgørelse og vejledninger.
2. En ”national” erfagrupper der arbejder med bekæmpelse i åbent land.
3. En erfagrupper på Sjælland, med henblik på at sikre at den viden og de erfaringer om rottebekæmpelse, der findes og skabes i kommunerne opsamles og nyttiggøres hurtigst muligt.

	Tværfagligt samarbejde
Mål, der arbejdes mod	• Ingen synlige rotter hvor mennesker færdes • Hurtig indsats
Resultat	• At kloakkerne er i god stand, så rotterne ikke forlader kloakkerne og søger op på overfladen. • At der ikke skabes tilhold for rotter uden for kloakkerne. • At borgerne oplever tryghed i forhold til bekæmpelse, idet borgerne ved, hvad de skal gøre, hvis de observerer rotter samt at borgerne oplever at problemerne bliver løst. • At BRK har et overblik over rottebelastningen, som gør det muligt at iværksætte særlige tiltag efter behov. At BRK reducerer rottebestanden i kloakkerne med de mest effektive bekæmpelsesmetoder.
Hovedaktiviteter	Fælles for Bornholm • Samarbejde med Bornholms Energi og Forsyning • Samarbejde med de lokale kloakmestre om: • Samarbejde med forsikringsselskaber om: • Tværfagligt samarbejde med de kommunale myndigheder • Kondemnering Åbent land • Samarbejde med grundejer i åbent land vedr. bekæmpelse, fejlfinding og information. • Samarbejde med Bornholms Landbrug • Samarbejde med jæger Erfagruppemøder med: • Miljøstyrelsen • Sjællandske kommuner
Indikator	Hovedaktiviteterne i erfagruppen beskrives.

- At nedbringe antallet af rotteanmeldelser i Bornholms Regionskommune ved:
- Udarbejde information om fx slåning af brakmarker og u dyrkede arealer.
- Udarbejde information vedr. majsmarker/ pløjning af majsmarker/ høst af majs til modenhed.
- Udarbejde information vedr. oprydning omkring kvægbrug.
- Udarbejde information vedr. vildtfodring.

Tilsyn med erhvervsejendomme m. dyrehold, primærproducenter og opbevaring af planteproduktion:

Med de nye ændringer i bekendtgørelsen skal man ikke som tidligere køre efter rød, gul grøn aftalen på samtlige ejendommen i landzone. Nu er kampagnebesøg ændret til kun at være gældende for erhvervsejendommen med dyrehold, primær produktion af fødevarer og foder til dyr eller opbevaring af planteproduktion, som efterfølgende anvendes til produktion af fødevarer til mennesker jf. § 8.

Ovennævnte ejendommen skal én gang om året undersøges for rotter i perioden oktober til februar.

	Tilsyn med erhvervsejendomme m. dyrehold, primærproducenter og opbevaring af planteproduktion
Mål, der arbejdes mod.	• Ingen synlige rotter hvor mennesker færdes
Resultat	• Færre anmeldelser i åbent land • Færre anmeldelser på baggrund af bedre forebyggelse/ sikring på erhvervsejendomme. (Tilsynspligtige ejendomme jf. § 8)
Hovedaktiviteter	• Der udarbejdes en liste på tilsynspligtige ejendomme • En gang om året i perioden oktober til februar skal alle tilsynspligtige ejendomme undersøges for rotter.
Indikator	• Årsrapport • Indberetning

Ejendommen i landzone der ikke tilhøre ovennævnte kategori vil fremover kun få besøg ved almen anmeldelse af rotter, medmindre særlige forhold nødvendiggør regelmæssig undersøgelse jf. § 9. Disse ændringer kan give store udfordringer med bekæmpelsen af rotter i åbent land.

Vagtordning:

I henhold til §. 7. stk. 2., i bekendtgørelse nr. 1723 af 17. december 2017 om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, skal Bornholms Regionskommune ved forekomst af rotter indendørs i beboelser, på fødevare-virksomheder og indendørs i bygninger på tilsynspligtige ejendomme, hvor rottes tilstedeværelse udgør en særlig sundhedsmæssige risiko, uden ugrundet ophold undersøge anmeldelse og iværksætte bekæmpelse efter gældende regler. Dette gælder også i weekender og helligedage.

At undersøgelse og bekæmpelsen skal iværksættes ”uden ugrundet ophold” betyder, at der skal reageres på en henvendelse indenfor 24 timer.

Derfor skal Bornholms Regionskommune pr. 1/1 2019 have en vagtordning, der dækker weekender og helligedage, hvor der ikke er almindelig drift.

	Vagtordning
Mål, der arbejdes mod.	• Ingen synlige rotter hvor mennesker færdes
Resultat	• Hurtig indsats
Hovedaktiviteter	• Der skal være én rottefænger, der både lørdag samt søn- og helligedage fra kl. 9 til 10 skal tjekke de indkomne anmeldelser. Der skal foretages en vurdering af anmeldelse og ringes til anmelder. Efter samtale med anmelder vurderes der, om der skal handles på anmeldelsen med det samme, eller om det kan vente til mandag eller næstkommende arbejdsdag. • Vurderes det, at anmeldelser ikke kan vente til mandag eller næstkommende arbejdsdag, skal der køres ud på anmeldelsen efter gældende takst. • Vurderes det, at anmeldelsen kan vente, skal rottefængerens skrive i anmeldelsen, at der har været talt med anmelder, og at det er aftalt at den rottefænger der dækker området, hvor anmeldelsen kommer fra, foretager bekæmpelsen næstkommende hverdag.
Indikator	• Årsrapport • Indberetning